

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2018. gada 26. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Kopējā politika patvēruma un alternatīvās aizsardzības jomā – Direktīva 2013/32/ES – 46. pants – Direktīva 2008/115/EK – 13. pants – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 18. pants, 19. panta 2. punkts un 47. pants – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Neizraidišanas princips – Lēmums, ar kuru ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un noteikts atgriešanās pienākums – Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta otrā tiesu instance – Pilnībā apturoša iedarbība, kas tiek attiecināta vienīgi uz prasībām pirmajā instancē

Lietā C-180/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 29. martā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 7. aprīlī, tiesvedībā

X,

Y

pret

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents), tiesneši K. Vajda [*C. Vajda*], E. Juhāss [*E. Juhász*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*],

ģenerālvokāts: Ī. Bots [*Y. Bot*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Y un X vārdā – *J. Pieters, advocaat*,
- Nīderlandes valdības vārdā – *J. Langer*, kā arī *M. K. Bulterman* un *H. S. Gijzen*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *M. Jacobs*, *C. Pochet* un *C. Van Lul*, pārstāves,
- Igaunijas valdības vārdā – *N. Grünberg*, pārstāve,

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

- Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,
  - Eiropas Komisijas vārdā – *C. Cattabriga* un *M. Condou-Durande*, kā arī *G. Wils*, pārstāvji,
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 24. janvāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 46. pantu Padomes Direktīvā 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai (OV 2013, L 180, 60. lpp.) un 13. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.), skatītiem Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 18. panta, 19. panta 2. punkta un 47. panta gaismā.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp X un Y, no vienas puses, un *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie* (drošības un tieslietu valsts sekretārs, Nīderlande), no otras puses, par viņu starptautiskās aizsardzības pieteikumu noraidīšanu un attiecībā uz viņiem pieņemtajiem atgriešanas lēmumiem.

Atbilstošās tiesību normas

Konvencija par bēgļa statusu

- 3 Konvencijas par bēgļa statusu, kas parakstīta 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sējums, 137. lpp., Nr. 2545 (1954)), kura papildināta ar Ņujorkā 1967. gada 31. janvārī noslēgto Protokolu par bēgļa statusu, kurš savukārt stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī (turpmāk tekstā – “Ženēvas konvencija”), 33. panta “Izraidīšanas vai atgriešanās aizliegums” 1. punktā ir noteikts:

“Neviena dalībvalsts nekādā gadījumā neizraida vai neatgriež [atpakaļ] bēgli uz tās valsts robežu, kuras teritorijā viņa dzīvība un brīvība ir apdraudēta sakarā ar viņa rasi, reliģiju, tautību vai piederību pie kādas īpašas sociālās grupas vai sakarā ar viņa politiskajiem uzskatiem.”

ECPAK

- 4 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kura parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECPAK”), 3. pantā “Spīdzināšanas aizliegums” ir paredzēts:

“Nevienam cilvēkam nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.”

- 5 Šīs konvencijas 13. pants ir formulēts šādi:

“Ikvienam, kura tiesības un brīvības, kas noteiktas šajā Konvencijā, tiek pārkāptas, ir nodrošināta efektīva aizsardzība valsts institūcijās, neskatoties uz to, ka pārkāpumu ir izdarījušas personas, pildot dienesta pienākumus.”

Savienības tiesības

Direktīva 2013/32

- 6 Direktīvas 2013/32 12. un 60. apsvērumā ir noteikts:

“(12) Šīs direktīvas galvenais mērķis ir precīzāk izstrādāt standartus dalībvalstu procedūrām starptautiskās aizsardzības piešķiršanai un atņemšanai, lai izveidotu kopēju patvēruma procedūru Savienībā.

[..]

(60) Šī direktīva respektē pamattiesības un ievēro principus, kas ir atzīti Hartā. [..]”

- 7 Šīs direktīvas 3. panta “Darbības joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šo direktīvu piemēro visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas sagatavoti teritorijā, tostarp pie dalībvalsts robežas, teritoriālajos ūdeņos vai tranzīta zonās, kā arī starptautiskās aizsardzības atņemšanai.”

- 8 Minētās direktīvas 46. pantā “Tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību” ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā saistībā ar:

- a) pieņemto lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tostarp lēmumu:
i) uzskatīt pieteikumu par nepamatotu attiecībā uz bēgļa un/vai alternatīvās aizsardzības statusu;

[..]

3. Lai izpildītu 1. punkta prasības, dalībvalstis nodrošina, ka ar efektīvu tiesisko aizsardzību ir nodrošināta faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīga un *ex nunc* pārbaude, tostarp attiecīgā gadījumā pārbaude par starptautiskās aizsardzības nepieciešamību saskaņā ar [Eiropas Parlamenta un Padomes] Direktīvu 2011/95/ES [(2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.)], vismaz attiecībā uz pārsūdzības procedūrām pirmās instances tiesā.

[..]

5. Neskarot 6. punktu, dalībvalstis ļauj pieteikuma iesniedzējiem palikt teritorijā līdz termiņam, kurā beidzas viņu iespēja izmantot tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, un, ja šādas tiesības ir izmantotas noteiktajā termiņā – līdz tiesiskās aizsardzības iznākumam.

6. Ja ir pieņemts lēmums:

- a) uzskatīt pieteikumu par acīmredzami nepamatotu saskaņā ar 32. panta 2. punktu vai nepamatotu pēc izvērtēšanas saskaņā ar 31. panta 8. punktu, izņemot gadījumus, kad šie lēmumi ir balstīti uz 31. panta 8. punkta h) apakšpunktā minētajiem apstākļiem;

- b) uzskatīt pieteikumu par nepieņemamu saskaņā ar 33. panta 2. punkta a), b) vai d) apakšpunktu;

- c) noraidīt pieteikuma iesniedzēja lietas izskatīšanas atsākšanu pēc tam, kad tā bijusi pārtraukta saskaņā ar 28. pantu; vai
- d) pieteikumu neizvērtēt vai neizvērtēt pilnīgi saskaņā ar 39. pantu,

tiesai pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma vai *ex officio* ir tiesības lemt, vai pieteikuma iesniedzējs var palikt dalībvalsts teritorijā, ja šāda lēmuma rezultātā tiek izbeigtas pieteikuma iesniedzēja tiesības palikt dalībvalstī un ja šādos gadījumos tiesības palikt dalībvalstī līdz tiesiskās aizsardzības iznākumam nav paredzētas valsts tiesību aktos.

[..]”

Direktīva 2008/115

- 9 Direktīvas 2008/115 2., 4. un 24. apsvērumā ir noteikts:

“(2) Briseles Eiropadome 2004. gada 4. un 5. novembrī aicināja izstrādāt ar kopīgiem standartiem pamatotu efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, lai personas atgriešana notiktu humānā veidā un pilnībā ievērojot viņu cilvēktiesības un cieņas neaizskaramību.

[..]

(4) Ir jānosaka skaidri, pārskatāmi un taisnīgi noteikumi, kas paredzēti efektīvai atgriešanas politikai kā labi pārvaldītas migrācijas politikas būtiskam elementam.

[..]

(24) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti [Hartā].”

- 10 Šīs direktīvas 2. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tā ir piemērojama trešo valstu valstspiederīgajiem, kas nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.

- 11 Saskaņā ar minētās direktīvas 3. pantu:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

[..].”

- 12 Direktīvas 2008/115 12. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Atgriešanas lēmumus un – ja tos pieņem – lēmumus par iecelšanas aizliegumu un lēmumus par izraidīšanu noformē rakstiski un tajos norāda faktiskos un juridiskos iemeslus, kā arī informāciju par pieejamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

[..]”

13 Šis direktīvas 13. pants “Tiesiskās aizsardzības līdzekļi” ir formulēts šādi:

“1. Attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam nodrošina efektīvus līdzekļus, lai pārsūdzētu vai lūgtu pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, kompetentā tiesā vai administratīvā iestādē, vai kompetentā struktūrā, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.

2. 1. punktā minētā iestāde vai struktūra ir pilnvarota pārskatīt ar atgriešanu saistītos lēmumus, kas minēti 12. panta 1. punktā, tostarp iespēju uz laiku pārtraukt to izpildi, ja vien jau nepiemēro pagaidu pārtraukšanu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem.

[..]”

Nīderlandes tiesības

14 Nīderlandes tiesībās prasībai pirmajā instancē, kas iesniegta *rechtbank* (tiesa, Nīderlande) par drošības un tieslietu valsts sekretāra lēmumu starptautiskās aizsardzības jomā, ir pilnībā apturoša iedarbība. Lai gan var tikt iesniegta apelācijas sūdzība par *rechtbank* (tiesa) pasludinātu spriedumu, ar kuru ir apstiprināts lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu un atgriešanās pienākuma noteikšanu, apelācijas tiesvedībai nav pilnībā apturošas iedarbības. Tomēr prasītājs var lūgt *Raad van State* (Valsts padome, Nīderlande) *voorzieningenrechter* (pagaidu noregulējuma tiesnesis) noteikt pagaidu pasākumus, tostarp lai novērstu izraidīšanu, gaidot apelācijas tiesvedības iznākumu pēc būtības. Šim pieteikumam par pagaidu pasākumu noteikšanu pašam par sevi nav pilnībā apturošas iedarbības.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

15 X un Y, Krievijas valstspiederīgajiem, ir paziņoti lēmumi, ar kuriem ir noraidīts viņu starptautiskās aizsardzības pieteikums un viņiem noteikts atgriešanās pienākums. Tā kā prasības, ko viņi cēla *rechtbank Den Haag* (Hāgas tiesa, Nīderlande) par šiem lēmumiem, tika noraidītas, viņi par šiem spriedumiem iesniedza apelācijas sūdzības *Raad van State* (Valsts padome). Tā kā apelācijas sūdzībai nav pilnībā apturošas iedarbības, viņi lūdza iesniedzējtiesu, pieņemot pagaidu noregulējumu, noteikt pagaidu pasākumu, kamēr tiks pieņemts nolēmums pēc būtības. Šī tiesa apmierināja šo pieteikumu par pagaidu pasākumu noteikšanu un nolēma, ka X un Y nevar tikt izraidīti pirms lēmuma pēc būtības pieņemšanas apelācijas tiesvedībā. Tomēr tā norāda iesniedzējtiesas lēmumā, ka pagaidu pasākumu noteikšana bija pamatota ar vajadzību novērst, ka X un Y tiktu izraidīti, pirms Tiesa būs varējusi pieņemt lēmumu par prejudiciālajiem jautājumiem, un ka tā lems par šo pagaidu pasākumu paturēšanu spēkā atkarībā no Tiesas atbildēm.

16 Šādos apstākļos *Raad van State* (Valsts padome) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīvas 2008/115 13. pants, skatīts kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. un 18. pantu, 19. panta 2. punktu un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši Savienības tiesību aktiem apelācijai, ja tāda ir paredzēta valsts tiesību aktos tiesvedībās par lēmumu, kurā ir ietverts atgriešanas lēmums Direktīvas 2008/115 3. panta 4. punkta izpratnē, ir jābūt automātiski apturošai iedarbībai, ja trešās valsts valstspiederīgais apgalvo, ka atgriešanas lēmuma izpilde nozīmē nopietnu risku pārkāpt neizraidīšanas principu? Citiem vārdiem sakot, vai šādā gadījumā attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā izraidīšana ir jāatliek uz apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņu vai, ja apelācijas sūdzība jau ir iesniegta, līdz lēmuma pieņemšanai par šo apelāciju, par ko trešās valsts valstspiederīgajam nav jāiesniedz atsevišķs pieteikums?”

- 2) Vai Direktīvas 2013/32 46. pants, skatīts kopā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. un 18. pantu, 19. panta 2. punktu un 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši Savienības tiesību aktiem apelācijas sūdzībai, ja tāda ir paredzēta valsts tiesību aktos tiesvedībās par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu, jābūt automātiski apturošai iedarbībai? Citiem vārdiem sakot, vai šādā gadījumā attiecīgā pieteikuma iesniedzēja izraidišana ir jāatliek uz apelācijas iesniegšanas termiņu vai, ja apelācija jau ir iesniegta, līdz lēmuma pieņemšanai par šo apelāciju, pieteikuma iesniedzējam neiesniedzot par to atsevišķu pieteikumu?
- 3) Vai, lai pastāvētu automātiski apturoša iedarbība iepriekš minētajā nozīmē, ir būtiski arī tas, vai starptautiskās aizsardzības pieteikums, kas bija pamats prasības tiesvedībai un tai sekojošajai apelācijas tiesvedībai, ir noraidīts tāda iemesla dēļ, kas paredzēts Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punktā? Vai arī prasība attiecas uz visām lēmumu patvēruma lietā kategorijām, kas minētas šajā direktīvā?"

Par Tiesas kompetenci

- 17 Beļģijas valdība apgalvo, ka Tiesai nav kompetences atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem tāpēc, ka to priekšmets, proti, apelācijas sūdzības iesniegšana un lēmums vajadzības gadījumā piešķirt tai pilnībā apturošu iedarbību attiecībā uz pirmās instances tiesas spriedumiem par tādiem lēmumiem, kādi ir pamatlietā aplūkoti, ir vienīgi dalībvalstu kompetencē.
- 18 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka Direktīvas 2013/32 46. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā ir ietvertas normas, kas reglamentē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību pret tādiem lēmumiem, ar kuriem dalībvalstu kompetentās iestādes atsaka apmierināt starptautiskās aizsardzības pieteikumus un uzliek pieteikuma iesniedzējiem atgriešanās pienākumu, kādi ir pamatlietā aplūkoti lēmumi.
- 19 Attiecībā uz jautājumu, vai apelācijas sūdzības iesniegšana par pirmās instances spriedumiem par šādiem lēmumiem un lēmums vajadzības gadījumā nodrošināt šim tiesību aizsardzības līdzeklim pilnībā apturošu iedarbību ir vienīgi dalībvalstu kompetencē, tas ir nesaraujami saistīts ar atbildēm uz uzdotajiem jautājumiem, kas precīzi attiecas uz Direktīvas 2013/32 46. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā, skatītiem kopā ar Hartas 18. pantu, 19. panta 2. punktu un 47. pantu, paredzēto tiesību celt prasību piemērojamību. Šādos apstākļos Tiesas kompetencē ir atbildēt uz šiem jautājumiem (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 7. marts, X un X, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

- 20 Ar pirmo un otro jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2013/32 46. pants un Direktīvas 2008/115 13. pants, skatīti Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, paredzot apelāciju par pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir apstiprināts lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un uzlikts atgriešanās pienākums, šis tiesību aizsardzības līdzeklis netiek saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību pat tad, ja attiecīgā persona atsaucas uz nopietnu risku, ka tiks pārkāpts neizraidišanas princips.
- 21 Atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. panta 1. punktam dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā, tostarp saistībā ar pieņemto lēmumu par to starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu. Saskaņā ar šīs direktīvas 46. panta 3. punkta formulējumu, lai izpildītu šīs prasības, dalībvalstis nodrošina, ka ar efektīvu tiesisko [tiesību] aizsardzību ir nodrošināta faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīga un *ex nunc* pārbaude, tostarp

- attiecīgā gadījumā pārbaude par starptautiskās aizsardzības nepieciešamību saskaņā ar Direktīvu 2011/95, vismaz attiecībā uz pārsūdzības procedūrām pirmās instances tiesā. Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. panta 5. punktu dalībvalstīm, izņemot šī panta 6. punktā minētos gadījumus, ir jāļauj pieteikuma iesniedzējiem palikt teritorijā līdz termiņam, kurā beidzas viņu iespēja izmantot tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību, un, ja šādas tiesības ir izmantotas noteiktajā termiņā, – līdz tiesiskās aizsardzības iznākumam.
- 22 Atbilstoši Direktīvas 2008/115 13. panta 1. punktam, skatītam kopā ar tās 12. panta 1. punktu, attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir efektīvas tiesību aizsardzības līdzeklis, lai apstrīdētu atgriešanas lēmumu, ko attiecībā uz viņu ir pieņēmusi kompetenta tiesu vai administratīva iestāde vai arī kompetenta struktūra, kuras locekļi ir objektīvi un kuru neatkarība ir garantēta.
- 23 Tādējādi, kaut arī saskaņā ar Direktīvas 2013/32 un Direktīvas 2008/115 normām dalībvalstīm ir jāparedz tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību pret lēmumiem, ar kuriem tiek noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, un pret atgriešanas lēmumiem, nevienā tiesību normā nav paredzēts, ka dalībvalstīm starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem, kas pirmajā instancē ir cēlušies prasību par lēmumu, ar ko ir noraidīts viņu pieteikums un atgriešanas lēmums, būtu jāpiešķir tiesības iesniegt apelācijas sūdzību un, vēl jo mazāk, ka šo tiesību īstenošana ir jāsaista ar pilnībā apturošu iedarbību.
- 24 Šādas prasības nevar tikt secinātas arī no šo direktīvu sistēmas un mērķa. Minēto direktīvu mērķis, kā izriet no Direktīvas 2013/32 12. apsvēruma, attiecīgi principā ir ieviest normas attiecībā uz starptautiskās aizsardzības piešķiršanas un atņemšanas procedūrām dalībvalstīs, lai izveidotu kopēju patvēruma procedūru Savienībā, kā arī saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. un 4. apsvērumu ieviest efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, pilnībā ievērojot attiecīgo personu pamattiesības, kā arī cieņas neaizskaramību (attiecībā uz Direktīvu 2008/115 skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 48. punkts un tajā minētā judikatūra). Savukārt no minēto direktīvu apsvērumiem nekādi neizriet, ka to mērķis būtu paredzēt dalībvalstīm pienākumu ieviest otrā līmeņa tiesas.
- 25 Turklāt attiecībā uz Direktīvu 2013/32 prasības efektivitātes pienākums, kā izriet no šīs direktīvas 46. panta 3. punkta, tieši atsaucas uz “pārsūdzības procedūrām pirmās instances tiesā”. Šis pienākums attiecas vienīgi uz pirmās instances tiesas procedūras norisi, ciktāl tas prasa gan faktu, gan tiesību jautājumu pilnīgu un *ex nunc* pārbaudi. Tātad minētais pienākums, ņemot vērā minētās direktīvas mērķi, nevar tikt interpretēts ne tā, ka tas liek dalībvalstīm ieviest otrā līmeņa tiesu, ne arī tā, ka būtu jāparedz noteikta tās norises organizācija.
- 26 Tādējādi, lai gan, kā to apstiprina vārds “vismaz”, kas minēts Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktā, attiecībā uz lēmumiem, ar ko ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, Savienības tiesības neliedz dalībvalstij paredzēt otrā līmeņa tiesas apelācijas sūdzību par lēmumiem noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu un atgriešanas lēmumiem izskatīšanai, Direktīvās 2013/32 un 2008/115 nav ietverts neviens noteikums par šāda līmeņa tiesas ieviešanu un organizāciju. It īpaši, kā ģenerāladvokāts norāda secinājumā 41. punktā, ne no šo direktīvu teksta, ne sistēmas vai mērķa neizriet, ka, ja dalībvalsts saistībā ar šādiem lēmumiem paredz otro tiesu līmeni, tās ieviestajai apelācijas tiesvedībai obligāti būtu jāpiešķir pilnībā apturoša iedarbība pieteikuma iesniedzēja pārsūdzībai.
- 27 Šādos apstākļos ir jāuzsver, ka Direktīva 2008/115, tāpat kā Direktīva 2013/32, kā tas izriet no pirmās minētās 24. apsvēruma un otrās minētās 60. apsvēruma, ir jāinterpretē, ievērojot pamattiesības un principus, kas tostarp ir atzīti Hartā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 51. punkts).

- 28 Šajā ziņā no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka, ja dalībvalsts nolemj personu, kas ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, nosūtīt atpakaļ uz valsti, attiecībā uz kuru pastāv pamatoti iemesli domāt, ka viņa tiks pakļauta reālam tādas izturēšanās riskam, kas ir pretrunā Hartas 18. pantam, skatītam kopā ar Konvencijas par bēgļa statusu, kas papildināta ar protokolu, 33. pantu, vai Hartas 19. panta 2. punktam, tad tās 47. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību prasa, lai šim pieteicējam būtu pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis ar pilnībā apturošu iedarbību attiecībā uz tāda pasākuma izpildi, ar kuru atļauta viņa atpakaļnosūtīšana (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 29 Tiesa ir precizējusi arī, ka saistībā ar atgriešanas lēmumu un iespējamo izraidīšanas lēmumu tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, kā arī neizraidīšanas principam raksturīgā aizsardzība ir jānodrošina, atzīstot personai, kas ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību ar pilnībā apturošu iedarbību vismaz vienā tiesu instancē. Turklāt dalībvalstīm ir jānodrošina lēmuma, ar kuru ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, pārsūdzības pilnīga efektivitāte, apturot visas atgriešanas lēmuma sekas līdz šīs pārsūdzības iesniegšanas termiņa beigām un, ja šāda pārsūdzība tiek iesniegta, līdz tās iznākumam (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 56., 58. un 61. punkts, kā arī rīkojumu, 2018. gada 5. jūlijs, C u.c., C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 50. punkts).
- 30 Tajā pašā laikā no Tiesas judikatūras izriet, ka nedz Direktīvas 2013/32 46. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā, nedz Hartas 47. pantā, skatītos tās 18. pantā un 19. panta 2. punktā ietvertu garantiju gaismā, nav noteikts, ka būtu jāpastāv divkārša līmeņa tiesai. Svarīgi ir vienīgi, lai pastāvētu prasība tiesā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 28. jūlijs, *Samba Diouf*, C-69/10, EU:C:2011:524, 69. punkts, un 2018. gada 19. jūnijs, *Gnandi*, C-181/16, EU:C:2018:465, 57. punkts).
- 31 Šajā ziņā vēl ir jāatgādina, ka, ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst ECPAK garantētajām tiesībām, Hartas 52. panta 3. punkta mērķis ir nodrošināt nepieciešamo saskaņotību starp tajā ietvertajām tiesībām un atbilstošajām ECPAK garantētajām tiesībām, tomēr negatīvi neietekmējot Savienības tiesību aktu un Eiropas Savienības Tiesas autonomiju (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 47. punkts, kā arī 2017. gada 14. septembris, K., C-18/16, EU:C:2017:680, 50. punkts un tajā minētā judikatūra). Saskaņā ar paskaidrojumiem par Hartas 47. pantu šī panta pirmā daļa ir balstīta uz ECPAK 13. pantu. Līdz ar to Tiesai ir jānodrošina, ka tās veiktā Hartas 47. panta pirmās daļas interpretācija nodrošina aizsardzības līmeni, kas atbilst ECPAK 13. pantā garantētajam, ko ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa (pēc analogijas skat. spriedumus, 2016. gada 15. februāris, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, 77. punkts, un 2018. gada 20. marts, *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, 62. punkts).
- 32 Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru pat attiecībā uz iebildumu, ka ieinteresētās personas izraidīšana pakļautu viņu faktiskam riskam, ka attieksme pret viņu būtu pretēja ECPAK 3. pantam, tās 13. pantā augstajām līgumslēdzējām pusēm nav ne likts ieviest divkārša līmeņa tiesu, ne vajadzības gadījumā piešķirt apelācijas tiesvedībai pilnībā apturošu iedarbību (šajā nozīmē skat. ECT spriedumu, 2016. gada 5. jūlijs, *A.M. pret Nīderlandi*, CE:ECHR:2016:0705JUD002909409, 70. punkts).
- 33 No minētā izriet, ka aizsardzība, kas Direktīvas 2013/32 46. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā, skatītos Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, piešķirta personai, kura ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu, attiecībā uz lēmumu, ar kuru ir noraidīts viņas pieteikums un viņai noteikts atgriešanās pienākums, aprobežojas vienīgi ar viena tiesību aizsardzības līdzekļa esamību.
- 34 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka otrās tiesu instances ieviešana attiecībā uz lēmumiem, ar kuriem ir noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums, un atgriešanas lēmumiem, kā arī lēmums vajadzības gadījumā piešķirt pilnībā apturošu iedarbību, pretēji Beļģijas valdības izvirzītajam argumentam, kas izklāstīts šī sprieduma 17. punktā, ir procesuāli noteikumi, ar kuriem tiek īstenotas tiesības uz efektīvu tiesību

- aizsardzību pret šādiem lēmumiem, kas paredzētas Direktīvas 2013/32 46. pantā un Direktīvas 2008/115 13. pantā. Lai gan šādi procesuālie noteikumi ietilpst dalībvalstu iekšējā tiesību sistēmā atbilstoši to procesuālās autonomijas principam, Tiesa ir uzsvērusi, ka tām ir jāievēro līdzvērtības un efektivitātes principi (pēc analogijas skat. spriedumu 2014. gada 17. jūlijs, *Sánchez Morcillo un Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31., 36. un 50. punkts un tajos minētā judikatūra, kā arī rīkojumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Sánchez Morcillo un Abril García*, C-539/14, EU:C:2015:508, 33. punkts).
- 35 Tādējādi no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām saskaņā ar valsts iekšējām tiesībām (līdzvērtības princips), ne arī padarīt par praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips) (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2014. gada 5. jūnijs, *Kone u.c.*, C-557/12, EU:C:2014:1317, 25. punkts, kā arī 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 36 Prasību, kas izriet no līdzvērtības un efektivitātes principiem, ievērošana ir jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo normu vietu visā procedūrā kopumā, minētās procedūras norisi un šo noteikumu īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs (skat. spriedumus, 1998. gada 1. decembris, *Levez*, C-326/96, EU:C:1998:577, 44. punkts, un 2013. gada 27. jūnijs, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 38. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).
- 37 Attiecībā uz līdzvērtības principu no Tiesas judikatūras izriet, ka tā ievērošanai prasības, kas ir balstītas uz valsts tiesību pārkāpumu, un tām līdzīgas prasības, kas ir balstītas uz Savienības tiesību pārkāpumu, ir izskatāmas līdzvērtīgi, bet neizriet, ka valsts tiesību procesuālajām tiesību normām, kas ir piemērojamas atšķirīgām tiesvedības formām, būtu jābūt līdzvērtīgām (spriedums, 2015. gada 6. oktobris, *Târșia*, C-69/14, EU:C:2015:662, 34. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 Tādējādi, pirmkārt, ir jāidentificē salīdzināmas procedūras vai prasības un, otrkārt, jānosaka, vai attieksme pret prasībām, kas balstītas uz valsts tiesību normām, ir labvēlīgāka nekā pret prasībām par to tiesību aizsardzību, kuras izriet no Savienības tiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2015. gada 12. februāris, *Baczó un Vizsnyiczai*, C-567/13, EU:C:2015:88, 45. punkts, kā arī 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 19. punkts).
- 39 Runājot par prasību salīdzināmību, valsts tiesai, kam ir tieši zināmi piemērojamie valsts procesuālie noteikumi, ir jāpārbauda attiecīgo prasību līdzība, ņemot vērā to priekšmetu, pamatu un būtiskos elementus (spriedumi, 2013. gada 27. jūnijs, *Agrokonsulting-04*, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. punkts, un 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 20. punkts).
- 40 Runājot par līdzīgu attieksmi pret prasībām, ir jāatgādina, ka katrs gadījums, kad rodas jautājums par to, vai valsts procesuālo tiesību norma attiecībā uz prasībām, kas balstītas uz Savienības tiesībām, ir mazāk labvēlīga par normām attiecībā uz līdzīgām iekšējām prasībām, valsts tiesai ir jāanalizē, ņemot vērā attiecīgo noteikumu vietu procedūrā kopumā, minētās procedūras norisi un šo noteikumu īpatnības dažādās valsts tiesu instancēs (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagoriou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 21. punkts).
- 41 Šajā gadījumā iesniedzējtiesa savā lēmumā norāda, ka noteiktās administratīvo tiesību jomās, kas nav starptautiskās aizsardzības joma, Nīderlandes tiesībās apelācijas sūdzības ir saistītas ar pilnībā apturošu iedarbību. Šādos apstākļos ir jānorāda, ka neviens no lietas dalībniekiem, kas ir iesnieguši apsvērumus Tiesai, nav paudis šaubas par līdzvērtības principa ievērošanu pamatlietā aplūkotajā valsts tiesiskajā regulējumā. Katrā ziņā Tiesas rīcībā esošie lietas materiāli neietver nevienu elementu, kas ļautu vai nu novērtēt, vai šajās jomās iesniegtās apelācijas sūdzības, ņemot vērā to priekšmetu, pamatu un būtiskos

elementus, ir salīdzināmas ar pamatlietā aplūkoto apelācijas sūdzību, vai arī pārbaudīt, vai, ņemot vērā šī sprieduma 40. punktā norādītos elementus, pirmās minētās apelācijas sūdzības ir jāuzskata par labvēlīgākām nekā otrās minētās.

- 42 Šādos apstākļos iesniedzējtiesai līdzvērtības principa ievērošana ir jāpārbauda, ņemot vērā šī sprieduma 36.–41. punktā norādītos elementus (pēc analogijas skat. spriedumu, 2017. gada 9. novembris, *Dimos Zagorinou*, C-217/16, EU:C:2017:841, 24. punkts).
- 43 Attiecībā uz efektivitātes principu ir jāuzskata, ka tas šajā gadījumā neietver prasības, kas pārsniegtu no pamattiesībām izrietošās, it īpaši no Hartā garantētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Tā kā, kā izriet no šī sprieduma 30. punkta, Hartas 47. pants, skatīts tās 18. pantā un 19. panta 2. punktā ietverto garantiju gaismā, prasa vienīgi, lai persona, kas ir iesniegusi starptautiskās aizsardzības pieteikumu un attiecībā uz ko ir pieņemts lēmums par viņas pieteikuma noraidīšanu un atgriešanas lēmums, varētu efektīvi izmantot savas tiesības tiesā, un tikai tas, ka valsts tiesībās paredzēts papildu tiesas līmenis nav saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību, neļauj uzskatīt, ka nebūtu ievērots efektivitātes princips.
- 44 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2013/32 46. pants un Direktīvas 2008/115 13. pants, skatīti Hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, paredzot apelāciju par pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir apstiprināts lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un uzlikts atgriešanās pienākums, šis tiesību aizsardzības līdzeklis netiek saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību pat tad, ja attiecīgā persona atsaucas uz nopietnu risku, ka tiks pārkāpts neizraidīšanas princips.

Par trešo jautājumu

- 45 Ņemot vērā atbildi uz pirmo un otro jautājumu, atbilde uz trešo jautājumu nav jāsniedz.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 46 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

46. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai un 13. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, skatīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 18. panta un 19. panta 2. punkta, kā arī 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, paredzot apelāciju par pirmās instances tiesas spriedumu, ar ko ir apstiprināts lēmums, ar kuru noraidīts starptautiskās aizsardzības pieteikums un uzlikts atgriešanās pienākums, šis tiesību aizsardzības līdzeklis netiek saistīts ar pilnībā apturošu iedarbību pat tad, ja attiecīgā persona atsaucas uz nopietnu risku, ka tiks pārkāpts neizraidīšanas princips.

[Paraksti]